

Jus Canonicum In V. Libros Decretalium Distributum

novâ Methodo explicatum, Omnibus Capitulis Titulorum (qui in Antiquis, & novis Libris Decretalium continentur) promiscuè & confusè positis, in ordinem doctrinæ digestis. Adjunctis Aliis Quæstionibus Connexis, Quæ Ad Plenam Cujusque Tituli, Aut Materiæ Cognitionem, Et Expositionem Pertinent. ...

Respondens Libro Quinto Decretalium. In Quo De Judicio, Seu Ordine Judiciario criminali, nec non de criminibus Ecclesiasticis, & secularibus ... agitur ...

Pirhing, Ehrenreich

Dilingae, 1677

Titulus. XXII. De Collusione detegenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98302](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98302)

sticus, videlicet Episcopus, non tantum quoad personas Ecclesiasticas, sed etiam quoad Laicos, ut constat ex c. Contra idolorum 10. caus. 26. q. 5. c. 1. h. t. quia redundat in injuriam divinæ Majestatis, dum attribuitur creaturæ, quod est solius Creatoris, ut scire omnino occulta, & prædicere futura, Abb. in cit. c. 1. n. 2. h. t. non tamen est crimen merè Ecclesia-

sticum, sed mixti fori, adeoque de eo etiam cognoscere potest Judex secularis inter Laicos, ita ut sit locus præventioni inter utrumque Judicem, nam & Canonico, & Civili Jure hoc crimen est damnatum, & acerrimè etiam per Jus Civile punitur, ut supra est dictum, Abb.

c. l. n. 3.

T I T V L V S XXII.

DE COLLUSIONE DETEGENDA.

Crimini falsi affine quoque est crimen collusionis, quod etiam falsitatem aliquam in se continet, & falsi speciem habet, nam in Jure colludere dicitur, qui aliud agit, & aliud simulat, ideo hic Titulus præcedentibus subjicitur, Gl. hic in Rubrica, & Abbas.

Queritur primò, quid sit collusio, & in quibus causis committatur? Resp. Collusio est inter actorem, & reum latens, & fraudulenta conventio, quâ interveniente, aliquando delicta manent impunita, vel etiam committuntur, Gl. in c. Audivimus 3. V. Collusione, h. t. Hostiens. in Summa ibid. n. 1. Unde actor, seu accusator in judicio dicitur colludere cum reo convento, vel accusato, si ejus partes adjuvet, celando, vel dissimulando veras probationes, & falsas defensiones, seu exceptiones admittendo, vel ab accusatione omnino desistendo, ut reus absolvatur, & pœnam ipsi infligendam evitet, ac judicium publicum reddatur illud forum, Hostiens. c. l. Potest autem collusio fieri, & committi in causis civilibus, & criminalibus, & tam spiritualibus, & Ecclesiasticis, quàm in temporalibus, & profanis; & non solum per partes principales, actorem, & reum, eosque Clericos, vel Laicos, sed etiam per Advocatos, & Procuratores, Hostiens. in Summa h. t. n. 1. & 2.

II. Queritur secundò, quid faciendum sit Judici, si actor, vel accusator, & reus in judicio inter se colludent? Resp. In primis quando accusator desistit ab accusatione, potest Judex, imò debet ex officio inquirere, an per collusionem destiterit, nec nò? prout sumitur ex c. Scripta 1. h. t. Nam cum quidam accusassent Hadrianum Episcopum, postea cum eodem in amicitiam convenerunt, desistendo ab accusatione: significatum hoc fuit Papæ Gregorio I. quòd per collusionem à lite destiterint: Is rescriptis, quòd qualitas facinoris nuntiati ipsi inducit, ut talia dissimulare non debeat: præsertim cum accusatores, & accusatus gratiam inter se fecisse dicantur, recedendo à lite: idèque mandat diligenter inquire, utrum per gratiam, & ex charitate, an verò ex præmio eorum concordia sit comparata? Ratio diversitatis est, quia si ex charitate accusatores destiterunt, potest id tolerari, ut quia v. g. in hoc casu Episcopus accusatus se corripuit, Hostiens. hic V. Ex charitate, non autem si ex præmio, quia v. g. accusatores per pecuniam corrupti sunt, ut destiterint, Gl. fin. hic & Hostiens. in fine. Ex quo colligitur etiam, quòd plures accusatores, seu

Tomus V.

denunciatores admitti possunt contra unum & eundem, super eodem crimine, Gl. hic V. Quòd hi, & Abb. n. 2. An autem, & quando desistere possit, vel non, accusator ab accusando, dictum est supra hoc libro tit. 1. n. 19. & seqq.

III. Secundò crimina semel audita non debent manere indiscussa, etiam si accusatus cum accusatore in gratiam redierit, prout rescriptis Gregorius II. vel fortè III. juxta Gl. hic V. Gregorius. Id quod dupliciter intelligi potest, prout exponit Hostiens. hic primò, quòd Judex crimina semel audita, id est, probata, non debet relinquere indiscussa, id est, impunita, sed debet procedere ad punitionem, etiam si accusatus cum accusatore (vel denunciatus cum denunciatore) in gratiam redierit, desistendo ab accusatione, quia crimina undecunque claruerint, sive qualitercunque de ijs constiterit, puniendi sunt, c. Ecce 18. caus. 24. q. 3. c. Si quid verò 23. dist. 86. c. Si quem 8. §. Notandum caus. 2. q. 3. Gl. fin. hic.

Altera expositio hujus cap. est, ut intelligatur propriè, quando accusator desistit, sive recedit à lite, ante probata delicta, tunc enim potest Judex ex officio inquirere, & procedere, etiam si accusatus cum accusatore in gratiam, seu concordiam redierit, saltem si accusatus de crimine fuerit infamatus, Hostiens. hic. unde regulariter de Jure Canonico recessus à lite per gratiam, vel transactionem, non impedit, quominus Judex ex officio ad inquisitionem procedere possit, Abb. hic not. 1.

IV. Tertiò, si reus absolutus sit per collusionem à criminibus, de quibus fuit accusatus, vel denunciatus, potest, ubi de hoc constiterit, de novo accusari, & contra illum inquire, prout decernitur in c. Intantum 4. & ult. h. t. Nam Archiepiscopus Archerontinus in tantum fuerat diffamatus de Simonia, & alijs criminibus, ut sine scandalo, & periculo non potuerit ampliùs dissimulari. Quare Papa Gregorius IX. multorum clamoribus excitationis, inquisitionem eorum criminum certis Judicibus commisit: sed propter tergiversationes ipsius Archiepiscopi (id est, versutias, sive calliditates, quibus induxit Inquisitores, ut ab inquisitione destiterent, Gl. hic V. Tergiversationes.) eodem cum Inquisitoribus, & examinadoribus colludente, nec non ipsidem, ac testibus corruptis, factum est, ut

S f

non

non solum prædicti excessus remanerent incorre-
 ti, verum etiam pejora prioribus committere
 non vereretur. Unde Papa mandat quibusdam,
 ut si de hujusmodi collusione, & corruptione
 constiterit, ex integro super prioribus excessibus,
 & alijs, alioquin super novis tantum inquirent,
 quæ viderint inquirenda.

V. Ex quo patet, quod licet alijs legitimè ab-
 solutus à criminibus, de quibus accusatus, vel in-
 quisitus fuit, non debeat amplius super iisdem accusari,
 vel contra eum inquiri, c. De his 6. & c. Licet 14. de
 accusat. quia crimina semel dimissa iterum in ultio-
 nem venire non debent, c. Si illic 29. caus. 23. q. 4. c.
 ult. dist. 4. de penit. Gl. fin. hinc id tamen fallit, si quis
 per collusionem fuerit absolutus, nam sententia lata
 per collusionem non tollit facultatem iterum accu-
 sandi, & inquirendi de illis criminibus in nova in-
 stantia, Abb. hinc. 3. & 4. Porro quæ pœnâ plecten-
 dus sit, qui colludit cum adversario in iudicio, præ-
 varicando, vel tergiversando, dictum est suprâ tit. 2.
 hoc libro, §. 1. n. 1.

VI. Quæritur tertio, quæ sit pœna Clerico-
 rum colludentium in causa beneficii? Resp. De
 hac agitur in c. Audivimus 3. h. t. Nam quia qui-
 dam Clerici interdum super beneficijs, quæ possi-
 dent, collusione factâ, se permittunt, & sustinent
 ab alijs molestari, & postea ut quæstioni, seu liti
 cedant, & iidem Clerici quietè possideant illa be-
 neficia, quia nomine transactionis (imaginarie,
 ac simulate, non veræ) solvunt illis, qui eos mole-
 stabant, ex ipsis beneficijs annuam pensionem, ut
 post mortem eorum (scilicet possidentium) in be-
 neficijs illis, super quibus est collusio facta, jus sibi
 valeant vendicare (scilicet illi actores, & mole-
 stantes, adeoque ut possint, post mortem eorum, in
 illis beneficijs succedere, & possessionem illorum in-
 trare) Pervenit hoc ad notitiam Papæ Alexandri
 III. qui mandavit Episcopo Diocesano, ut si quos
 Clericos suæ jurisdictionis per collusionem hu-
 jusmodi fraudem commisisse, ipsi legitimè (eis-
 dem vocatis, & confessis, ac convictis, Hostiens. hic V.
 Legitimè) constiterit, eos (scilicet possidentes) be-
 neficijs illis, super quibus collusum est, non diffe-
 rat perpetuò spoliare, seu privare (ex officio suo
 etiam nemine petente, & contra eos agente, Hostiens.

hic V. Non differes.) quia satis indigne
 fraus, & dolus, quæ in præjudicium pen-
 sionis Episcopi & aliorum (nempe patronorum,
 pertinet præsentatio, vel etiam eorum, qui
 sentantur, vel quibus beneficia illa
 Hostiens. hic.) nituntur committere, in
 commodum, & damnum non redoundant
 hujus decisionis patet ex textu, quia per
 sionem Clericorum sit præjudicium Episcopi
 cluditur enim ipsi via super ordinatione
 tione Ecclesiæ suæ: neque dolus imponi
 re debet, ne malitia illis sit lucrola, l. 1. de
 dolo: nec est æquum, quænam suam do-
 vare, l. Verum 63. §. Hoc quoque, ff. pro socio
 ex suo delicto meliorem suam conditionem
 potest, reg. juris 134. in fine, in ff. idemque
 collusionem volentes transferre beneficia
 modo illicito, propter dolum, & fraudem
 iisdem privandi sunt, & ut puniantur in
 deliquerunt, Gl. fin. hinc, & Abb. in fine.

VII. Ubi præterea notandum, quod
 etio illa facta à Clericis in casu cit. c. 3. h. t.
 one annua solvenda alijs ex beneficijs illis
 non valuit, etiam si collusio non intervenit
 ex officio Judicis, ejusque auctoritate, sed
 etio, seu compositio facta fuit, juxta c. 21.
 de præbend. neque quod super beneficijs
 rransactio, si collusio absit, colligi potest
 per argumentum à sensu contrario, cum in
 preffum contrarium in c. Super eo 7. de
 hic not. 1.

Notandum secundò, Episcopus, vel
 lis Prælatas Ecclesiæ potest super fraudibus
 imponere annuam pensionem, nam pen-
 positio hinc reprobat, quia facta fuit per
 nem, gesta autem per collusionem non tenet
 non iusto 3. ff. de collus. dereg. non tamen
 pensio vitam pensionarij, etiam cessante
 quamvis auctoritate Episcopi fuisse imposi-
 nec Episcopus potest etiam pro bono
 causa concordiz, ad extinguendas lites, im-
 imponere, quæ transseant ad successores in
 ut probatur ex cir. c. Nisi essent. Reg. hinc
 fusè probat in cir. c. Nisi, lib. 3. tit. 1. n. 10.
 de quo dictum suprâ lib. 3. tit. 12. n. 10.

TITULVS XXIII DE DELICTIS PUERORUM

I.

Crum est hætenus de delictis, eorum-
 que pœnis, sed quia dubitari potest, an
 etiam pueri sint rei talium criminum,
 pœnisq; obnoxij, ideo hic Titulus anne-
 ctitur. Et imprimis quidem certum est,
 infantes, qui nondum septimum ætatis annum ex-
 cesserunt, excusari à delictis, eorumque pœnis, cum
 dolicapaces non sint, & quid agant, ignorent, l. Sed
 etsi §. 5. Sed etsi infans, ff. ad Leg. Aquil. l. Infans. 12. ff.
 ad Leg. Cornet. de sicar. ubi dicitur, quod infantem in-
 nocentia consilij tueretur, sive à pœna excusat. Idemq;
 dicendum de eo, qui est proximus infantia, seu ætati

septem annorum, aut non multum eos ex-
 cis arbitrio, Farinac. in praxi crimin. p. 3. q. 1.

II. Quæritur primò, an, & quomodo
 tur delicta puerorum? Resp. Pueri, sive
 nempe masculi à septimo anno usque ad 14.
 plerum, & feminae usque ad annum 12.
 puniuntur quidem, sed pœnâ mitiore, quæ
 zes, prout constat ex c. Pueri 1. h. t. ubi
 quod quidam volebant pueris, etiam gra-
 lis (id est, doli capacibus, Gl. hic & Hostiens.
 peccatum attribueretur, nisi post XIV. annos
 cipiunt pubescere (ante pubertatem enim
 sumitur de quoquam peccatum, nisi malitia